

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 " " "
Negyedévre 2 " " "
Egy órára 1 " " "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

Hat hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű, többszöri hirdetések alkú szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatásért 80 kr.

Augusztus 29.

Augusztus huszonkilencz! . . .

Mi közünk nekünk e naphoz? . . .

Ezt kérdezheti és kérdezi is a gondolkozni nem szokott olvasó és azt feleli rá: semmi közünk hozzá . . . olyan mint a tegnapi, vagy amilyen lesz a holnap . . . egy nyári hónapnak végnapjai közül való, amely a hervadást mutogatja a letarolt mezőkön; vagy az ősz közelgését jelentő hideg éjszakáival.

Azán ebben az augusztus hóban voltak nekünk számos nagy ünnepnapjaink. Itt Debreczenben augusztus 2-ika, az 1849. aug. 2-iki debreczeni csatagyásznapjának félszázados évfordulója, amelyet annyi kegyelettel megünnepeltünk, amidőn lelepleztük a nagy, a hazáért, szabadságért magukat feláldozott honvédek sírján, a méltó emlékeztető jelt: a „Haldokló oroszlan” és a tizenhármak egyikének dicső emlékét őrző táblát a „Nagy Sándor-halmon”, amely napi ünnep emléke most is azzal a jóleső meglepéssel dobogtatja szívünket, hogy mi megtudjuk becsülni méltó nagyjaink, hős testvéreink szent emlékeztetőjét.

A magyar — kiválólag a katolikus keresztyének szívét eltöltötte „Magyarország Patrónája”, „Nagyboldogasszony” ünnepe — augusztus tizenötödikén, amely nap egyszermind az első magyar király halálának napja is.

Azután következett augusztus 18-án a magyar és osztrák birodalom közös ünnep: **Ferencz József** király és császár születés napja.

Majd augusztus 20-ikán ismét a kanonizált első magyar király — **Sz. István** — napja, amelyet magyar nemzeti ünneppé avatott, a magyar törvényhozás.

Ott volt augusztus 25-én **Lajos** napja, amelyet meg a magyar nemzet maga tett törvénytől kegyelet napjává **Kossuth Lajos** iránti foghatatlan tiszteletének kifejezésére, aki legfőbb alkotója volt az 1848-iki törvények szerinti Magyarországnak és vezetője az 1848/9-iki történeteknek, amelyek Magyarországot beirták az új elvek szerint alakult Államok — és az „Egyenlőség, Szabadság, Testvériség”-ért a legrettenetesebb megpróbáltatást szenvedett és a legborzasztóbb vérkeresztségen is dicsőségesen átment Nemzetek sorába.

Mindezen részint helyi jelentőségű, részint kettős birodalmi, részint nemzeti s ismét vallásos és polgári s meg-meg részint rendelt, részint önkéntes ünnepek — egyetlen hónapban! Azt mondhatjuk, hogy ezidő szerint Augusztus hónap Magyarországon és kivált itt Debreczenben az **ünnepnek hónapja**,

Hogy még inkább azzá legyen, gondoskodott az osztrák hadügyminiszter Augusztus 12-én a **Hentzi-szobor** ünnepével, hogy a Magyar Nemzet, amely

az igaz érdemeiket megtiszteli, — lelke mélyében felháborodjék egy, a nemzeti létezése és fővárosa megsemmisítésére mindent elkövetett s a magyar megfizetett hősiesség csapása alatt elhullott ellenségnek, itt e hon földjén, abbar a fővárosban, a Nemzet fiai részvételével ünnep tartassék, amely eszébe juttassa a Nemzetnek mindazokat, amelyek ellene valaha osztrák részről elkövetettek, azt az Augusztus 13-ikát is, amelyet követett az az iszony, amely a Nemzet ellen egész 1867-ig elkövetetett, amelynek sajtó sebet a Nemzet nehezen, de egy méltányosabb kor reményében a feledés balszármával borította be és amelynek emlékeztetőből fel-feltörő fájdalomnak hallgatást parancsolt.

Igen! Még a Hentzi-szobor-ünnep is e hónapban volt!

Miért tehát még Augusztus 29-ikéről is emlékeznünk akár örömmel, akár fájdalommal, akár dicsőséggel, akár gyalázattal, hová kötve?

Ah édes Nemzetem! . . . dicső és gyászos történetek nagygyá tett és megszentelt gyermeke vagy Te, a melyekből ha megirták volna, minden napjára jutna az évnek, legalább egy. És a te történeteid közt mily jelentősége volt annak, amely az 1526-ik év Augusztus 29-ikén esett! A mohácsi vész napja ez! Azzal a nappal áldozott le Magyarország függetlenségének napja, amely azóta tisztában soha fel nem kelt.

Humbug.

— A Debreczen eredeti tárczája. —

Mr. John Archer határozottan nem rossz kedvben volt; tehát egész bizonyosan vig bangulat uralkodott fölőtte, a mit abból lehetne következtetni, hogy átkozott »allegro tempore« fűtyülte a »Yankee dordlet« midőn a telefonhoz lépett.

Az összeköttetés valószínűleg meg volt már, ha a telefoncsengője mérvadó lehetett erre nézve.

— Sir Charles Wythestone?

— Yes, Sir John Archer?

— Yes, Halloh, miss Jenny?

— Lehetetlen.

— Miért?

— Nincs itt.

— Goddam, de kár!

A távbeszélés most néhány perczig szünetelt.

— Sir Charles Wythestone! a hozomány készpénzben értetődik-e és miss Jenny szép leány? Nagy vagy kicsiny?

— Yes, Sir.

— Tehát bankjegyekben?

— Bankjegyekben, jó.

— Es a szeme?

— Az én szemem?

— Goddam, Sir, a miss Jenny szeme?

— Kékes szürke.

— Kékes szürke, jó Thank you!

Mr. John Archer amerikai phlegmával telepedett le bambusnádhintaszékébe, hosszú lábait felrakta az asztalra és egy hatalmas bowie-késsel szilánkokká faragta az asztalnak a szélet, közbe-közbe hangosan mosolyogva.

Volt reá oka.

Ugyanis: Wythestone and Comp. nemcsak legelőkelőbb, hanem leggazdagabb háza volt a szomszéd Newgarden városnak. Ezen körülmény azért valott végzetessé Sir John Archerre, mert volt neki, (Sir Charles Wythestonet értem) egy szép leánya, névszerint Jenny Wythestone. Hogy szép volt, azt onnan tudta Sir John Archer, mert ez az asszonyi személy 200.000 dollár hozományt kapott és hősünk azt találta, hogy ezen összeg nem épen megvetendő, ennél fogva jónak találta összeköttetésbe lépni a nevezett cég főnökével és rövid, de tartalomdu levelezés után kieszközölni, hogy az öreg Wythestone nőül adja neki leányát, a 200.000 dollárral együtt.

Mr. John Archer újjával csettentett és csendesen kacagott. Erre is volt oka.

Mert Mr. John Archer átkozott nagy yankee volt. Egy gentleman, ki birtokának nevezhetett egy asztalt, egy hozzávaló bambusnádhintaszékét, egy boxert és egy kitűnő bowie-kést. A városbau vagyonos hírében állott. Egy gentleman, ki képes volt olyan vén roká-

kat, mint Wythestone and Comp. rászédni és arra bírni, hogy leányát hozzá nőül adja. Nem kételkedünk, hogy Mr. John Archer csak azért vetemedett ilyen nagyszerű trikk inscenálására, mert egy létesítendő óriási vállalatához szükségére volt pénzre, máskülönben nem fogadta volna el azt a negyed-milliónyi hozományt.

Mr. John Archer átköppött a szoba tulsó végébe, aztán kinyitotta az asztalfiókot és aból egy darab ragódohányt kotorászott elő, a melyet felsőleges élvezettel vett fogai közé, a miközben azon törte fejét, — hogy miként lehetne elvenni a hozományt miss Jenny nélkül.

Mily élvezet volna miss Jennyt el nem venni!

Wythestone and Comp. rágyújtott egy finom Havanna-szivarra, mely nem volt ugyan valódi Havanna, de mégis meglehetősen rossz s hanyagul dőlt le székére, a mely nem volt ébenfából készítve. — Ajkaiból fűsthez hasonló fellegek emelkedtek az írószoba mennyezeté felé.

A mint így néma gondolatokba látszott elmerülve, rideg sápadt arcvonásai egy küzdelemteljes hosszú múlt jelét viselték magukon, ritka haja már őszbe vegyült és kopasz fejét számos redő diszíté. Mindazonáltal szemé még mindig élénken pislogott, járása és

És mikor fog felkelni annak a Nemzetnek, amelynek határiban és fővárosában Hentzi ünnepet ülni merészelnek s a megbotránkozott polgárság ellenében szuronyát feltűzni parancsolja egy honvédőrnagy.

Ah nemzetem emlékezzél meg augusztus 29-én a mohácsi vészről, amelynek iszonyu rombolásából ma sem épültél ki és nem épít ki az a kormány, mely függetlennek hazudja e Hazát és Nemzetet, de szemet huny afelett is, hogy e honfi vérel öntözött földön, ami történeteinkkel ismeretlen, vagy azok felől hamisan tanított szoldateszka, még a nemzeti célokat szolgáló hivatott honvédséget is belevonva — vérlázító ünnepet jelenetezzen.

Emlékezzél reá! A történelmi emlékezés fátyla világánál megismered teendőidet és eszközeidet. Bár megismernéd és tennél is már!!!

a-r.

Debreczen augusztus 29.

A vidék a Hentzi ünnep ellen. A czeglédi függetlenségi és 48-as párt legközelebb a Hentzi-ügyből kifolyólag négyülést fog tartani, melyen Kossuth Ferencz, Czegléd országos képviselője is meg fog jelenni.

Nem lesz több passzivitás. Az aradi Tribuna Poporului volt az első román lap, a mely a fölött elmélkedett, hogy vajjon a román népek érdekében áll-e még továbbra is passzív maradni, a vagy okszerű volna-e abba hagyni a céltalan passzivitást és felvenni az alkotmányos küzdelmet? A nevezett lap próbaképen megpendítette az eszmét, de határozottan állást a passzivitás felhagyása mellett nem mert foglalni, sőt mikor észrevette hogy banális kijelentéseit a román közvélemény nem sokba veszi, világos kétértelműséggel kijelentette, hogy ezekben sincs a passzivitás felhagyása mellett izgatni, mert a passzivitást a román nemzeti konferencia dekretálta, a nevezett lap pedig respektálja a konferencia határozatait s így a passzivi-

tartása még egyenes, — beszede erélyes és hangja kemény volt, ellenmondást nem látszott tűnni. A szivar lassanként tovább hamvadt. Wythestone pedig felkelt ülőhelyéről és beparancsolta szolgáját.

Az ajtóban rövid negyedóra alatt azonnal megjelent Jimmy, egy vörös fejű fickó és gravitással várt szigorú urának parancsát, ki azonnal nyilatkozott:

— Miss Jenny, hallo!

Jimmy szónokolni kezdett:

— Az öreg Jimmy rögtön beküldi az öreg miss Jennyt...

— Takarodj már ostoba fickó!

Jimmy olyasmint mormogott, mint: »az öreg Jimmy takarodik le s kisuhant a szobából óvatosan téve be maga után az ajtót.

Wythestone nagy léptekkel rohant fel és alá, az ajtótól az ablakig és vissza. Agyvelejében furfangos tervet forgatott; ma mindenáron engedékenységre fogja kényszeríteni leányt, ki még mindig szilárd makacssággal szegült ellen házasságának a tiszteletreméltó Sir John Archerrel. Magmagyarázhatlan dolog, hogy Jenny kosarat adjon Carlestown legtekintélyesebb és leggazdagabb ügyvédének: vajjon miért akarja ezt? Hanem az nem fog megtörténni, azon lesz, hogy leányt ha kell, kényszerítse ez áldásos frigyre. Wythestone aúd Comp. arra gondolt, hogy akkor minden rendbe jöhetne; leányt nőül adja egy gazdag emberhez, ki régóta fennálló cégét meg fogja menteni a bukástól.

Mert Wythestone kétséges kimenetelű üzletet kötése által elvesztette óriási vagyonát s nem maradt egyebe, mint vigasztalan kilátás egy szegyetlen és nyomorúságos jövő elé.

tas mellett kardoskodik mindaddig, míg a konferencia azt hivatásosan abondonálni nem fogja. Most a Tribuna Poporului nagyot és merészet gondolt: nyíltan felhívja a banáti román-ágot, hogy a legközelebbi választásnál vegye fel az alkotmányos küzdelmet.

Debreczen város vízvezetéke.

— Műszaki vélemény. —

Debreczen, aug. 29.

Debreczen sz. kir. város vízvezetéke a fővállalat részére irányadón készített előtervezést ismertetéséről.

A mély kútak fúrásából nyert vízzel táplálható öntött vascsövek, vizosztók hálózatának a város utcáira irányítása, a kútak, viztornyok és gépházak helyeinek Farkas Kálmán miniszteri főmérnök véleménye szerinti leírásával. A debreczen városi haztulajdonos polgárok, valamint a szinte érdekelt, az állami vállalatokban résztvevő építő és kútfúró iparosok tájékoztatásul;

IRTA:

ACSÁDI ACSÁDY SÁNDOR

nyug. kir. és megyei főmérnök.

A ki még emlékszik 1897-ik évi július havában dr. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter körútasára, a ki ez időben a Hortobágy és Pannag megsemmisítése után a Kollégiumot is meglátogatván, midőn Dóczy Imre ig. tanár a vizhiány miatt panaszkodott, a miniszter úgy nyilatkozott, hogy ezen bajon segítve leendő a vízvezetékkel, melynek létesítése — hallomása szerint — folyamatban van, szükséges, hogy legyen is, mert egy város fejlődésének első feltétele, hogy víze legyen.

Azóta a többi közt ezen ügyben legnevezetesebb volt azon városi közgyűlés, mely azon évi novemberben gr. Dégenfeld József főispán elnöklése alatt megtartván, hosszabb vita után elhatározott, hogy az előmunkálatok keresztülvitelére a nagyerdei vízvezeték alapból 10.000 frt kölcsön vétetvén, a fővezetessel Farkas Kálmán ur, a földmívelési miniszterium közegészségügyi mérnöki osztályának főnöke bizassék meg.

Valóban, végső ideje már, hogy közbejön a mentőeszköz gazdag házasság képeben, s ez a dolognak már elfogadható, szerencsés fordulatot ad.

Kíváncsi vagyok már arra a képre melyet a tiszteletreméltó Sir John Archer fog vagni, ha egy negyedmilió hozomány helyett körülbelül ugyanannyi adósságot kap naszájandékul. Goddam, hajlandó vagyok gondolni, hogy ez a szeretetreméltó vőlegény roppant dühös lesz!

Ilyen gondolatok keringtek Wythestone világos elméjében, midőn az ajtó nyikorogva nyílt meg s egy alig tizenhét éves leány, névszerint miss Jenny könnyed, ruganyos léptekkel közeledett atyjához. Arcza ideális szép volt és a régi germán jeleget viselte magán, szemei ábrándos tűzben égtek hosszú selyem pillái alatt; szőke selyemhaja flobntva omolt le fehér nyakára s vállaira. A szellős reggeli mez rosszul leplező gömbölyű, telided idomának csabját, az egész alak kimondhatlan varázs erejével öirt.

Lágy, mélyen csengő hangja kissé reszketett, midőn atyját üdvözlé.

Az öreg szeretetteljesen vonta magához s gyöngéden csókolá rózsás arcát.

— Tudni fogod, édes lányom, miért kívánok veled beszélni.

Miss Jenny nem mondta, hogy tudja.

Az öreg ellenben folytató:

— Te mindig jó és engedelmes voltál, mint boldogult anyád és ezért mindig szerettelek, nagyon szerettelek. Teljesítsd még utolsó kívánságát atyádnak! Ki tudja, meddig oltalmazhat még gyöngéd szeretete? Öreg vagyok és beteg.

A Bauer és Tsa cég ajánlata a kivitel alkalmával fog figyelembe vétetni.

Az előmunkálatok keresztülvitelére ez által biztosítva lett.

A mi a földolgot, azaz a fővállalatot illeti, tudjuk, hogy a beérkezett sok ajánlat között mai napig is a Walzer Ferencz és Tsa budapesti részvény-társaság ajánlata találtatott a legkedvezőbbnek, mely cég készítette el a Ganz és Tsa cég által szolgáltatott vasműfelszereléssel a nagyváradi vízvezetést is, mely 1892-ben megkezdetvén, 1894 november havában nagy ünnepélyességek közt a közhatalmatnak át is adatott.

Nem ignorálandó, sőt igen is figyelmet érdemlő a Beke László budapesti ügyvéd ajánlata is. Beke László ur ugyanis ajánlataiban akként nyilatkozik, hogy megette tekintélyes külföldi pénzintézetek és jeles szakégyének állanak és nemcsak az összes vízvezetékre, de az összes csatornázási munkák létesítésére is vállalkozik, a nélkül, hogy azok a városnak anyagi áldozatába kerüljenek, kikötés 60 évi vízjövedelem, továbbá megengedni kéri, hogy a vállalatot minden jogaival és kötelezettségeivel egyéb részvény-társaságra is átruházhassa a finanszírozást, esetleg helybeli pénzintézetekre bízasa.

A miniszteri jóváhagyás után három hónap alatt a munkát megkezdni és két év alatt befejezni.

Biztosítékul megfelelő óvadékot tesz le.

Hogy pályázati meghirdetés után még több ajánlat is fog beérkezni, az több, mint valószínű. Ugyanazért a város hatóságának már most keszen kell lenni saját programjával a következő pontozásokban:

1. Hány ezer lakosra kívánatik a vízvezeték?

2. Fejenként és naponta hány köbméter kell?

3. Mikorra készítenőd el?

Ezzel szemben a fővállalati költségvetésben a viztornyok, gépházak, csőpróbaló gépen és több alárendelt tárgyon kívül világosan kiteendő: hany kazannal és szivattyuval való műkedést vett fel előirányzatába?

A vízszükségletet illetőleg vegyük, hogy Debreczen városának 70.000 lakosa van (kerti lakosokon kívül) a szokásos fejenkénti három köblab vizet számítva naponként 21.000 köbm. vízre van szükség.

Jenny nem gondolt semmit és ki se mondta azt, ami nem nyomta szívére.

— Cherlestown tekintélyes és gazdag ügyvéde, Sir John Archer megkerte kezdet, a mi ráok nézve igen megtisztelő ajánlat és gondolom, nincs ok, azt el nem fogadni: te már rég azon korban vagy, melyben a leánynak el kell hagynia szülei házat; Sir John Archer fiatal derék férfiú, a mint azt a fényképen láthatod. Huzományod egy negyed millió!

Miss Jenny semmit sem tagadott.

— Föl nem foghatom, mi lehet azon ok, mely arra bír, hogy e frigyed ellenezd? És annak dacára beleegyezésemet adtam leendő férjednek, mert föl tettem, hogy makacsságod csak gyermekes szeszély.

Miss Jenny nem szakítá félbe atyja szavait.

Wythestone szárazon folytató:

— Így tehát minden rendben van; az esküvő jövő hó elsején lesz; ha nincs valami ellenvetésed...

Jenny hallgatott.

— Oh! szakítá félbe Wythestone leánya szavait. Te azt akarod mondani, hogy nem érdemelsz annyi jószágot? Ne mondd azt, tudod, hogy egyetlen, szeretett gyermekem vagy, a kiért minden áldozat kevés, a kinek boldogsága volt mindig egyedüli célja nehéz küzdeléseimnek.

Oh, hogy édes anyád tul nem élhette halálát, hogy most megifjodna gyermeke boldogságában! És most kedves leányom, fogadd atyád ószinte üdvökívánatait! Választásod sikerült.

A szép Jenny egykedvűen mosolyogva

A meglevő példaul a köntös-gáti kúrfürási adatokkal hozzávető számítás tehető arra nézve, hogy az egész város területére hány olyan kút leendő fúrandó, a mely 170 m. mélységgel bírjon.

Hogy a mély kútfúrások eredménye biztosra vehető, azt igazolja a «Debreczeni Újság» f. évi aug. 6-án megjelent maidszem hivatalos értesítés gyanánt hangzó cikk, mely így szól:

Debreczeni vízvezeték.

Mielőtt Debreczen városát vízvezetékkel látnák el, a talaj vizbőségének tanulmányozása rendeltetett el.

Az eddigi eredmény kedvező. Debreczen talaj-vízrétege 160—180 méter mélységben igen bő vízmennyiséget ígér, tehát csak megfelelő kőszűlékek, melyre vezetett szivattyukról kell gondoskodni a az egész városot számításos felül bőven elláthatják jó vízzel.

Ettől a vizsgálatról, illetőleg tanulmányozástól függött, hogy a vízvezeték kérdése megoldható-e vagy sem? Az eredmény kedvező léven, most már komolyan és kettőzött erővel foghatunk hozzá a vízvezeték kérdésének megoldásához.

Ezek előbocsajtása után áttérhetünk az előtervezet felvilágosítására.

Két évvel eze őt Farkas Kálmán miniszteri főmérnök, de a városi mérnökség is csak odanyilatkozott, hogy a főkutakat, honnan a felállítandó vízművekből a csővezetés kiindul, a város felső magas vonalán, mely a nagy-erdőtől az apafai-erdő irányában húzódik (az utóbbi helyen katonasorok és tiszték szerint jelenleg is kitért vízű kutak vagynak) vonalon próbafúrásokkal keresendők.

Az A) tervvázlat szerint építendő vízmű épület 56 méter hosszú, 12 méter helységű téglá épület életben faragott kő montirozása a közepén álló viztorony 30 méter magas jobb szárnyán a kazán és fűtőház a gépházzal, melynek 16 méterrel leemélyített helyiségében áll a Worthington-féle gőzmotor, mely 6 légköri működéssel percenkint 87 liter, 6 munkaóra alatt 80.000 3 mt vizet huz fel a két mellette lévő 170 mtr mélységű kútból.

A vízműből kivezető öntött vascsövekből a fő csövek = 0,95 c, a mellék csövek = 0,36 cm, az egyes épületekbe kiágazó csövek 15 cm. caliber méretűek.

A harmantyukat (mukk), melyek Pesten

oly sok, u. n. csőrepedést okoztak, mai nap mar helyesen kovácsolt vasbő fogják ide is készíteni.

Miután a vízvezetési térképnek, melyet hogy rajta körzővel pontos leméréseket tenni lehessen, 1—10 léptekben szokas elkészíteni s ezen térképen a v i z v e z e t é k i h á l ó z a t minden kutakkal vízszatókba pontosan kitüntetve leendő, a h a l ó z a t i r a n y á r ó l, mely különben is a városi kiküldöttek és városi mérnöki hivatal helyszíni szemléje után lesz megállayitva — annak idején az érdekelte közönség bizonyára tudomasba fog helyeztetni.

Tekintve azon körümenyt, hogy az 1-ső rendű vagyis a vezető fő-cső halozatnak a csatlások, a vízszatókba be- és kiágaztatások miatt, kapcsolatosan és egy időben kell munkába vétetni, miután a város tunyomó része az eredeti terv szerint is a (Csicsosó), Árpád-tér felől szétágazólag nyeri vízvezetékét, ugyanazért az apafai erdő alatt tervezett s a Nagy-erdői vízműhöz minden részében hasonló kutak, viztorony, gépház és gepeszlakasnak is egy időben kell felépítenie. Hogy ez a fővialatnak fennakadást nem okoz, az több mint bizonyos, mert egyes kőműv-s-k, ácsok, asztalosok, bádogosok, festők és mazolók Debreczen városában és vidéken oly munka erőt képesek kiállítani, hogy az egyezményi munka (ackordarbeit) elkészítését társulasok biztosítja. A csőhalozat fektetésére szükséges árkok kiemeléséhez pedig napszámorok és munkafelügyeők szinten télen nyáron feles számban kaphatók.

A vízvezetési csőhalozat irányát illetőleg a «Debreczen» 1895. évi 135. számában megjelent tervevet szerint már így írt: Az apafai erdő alatti vízműbe a Hadadi országut át szelésével a Csicsosóra vezetne, hol a vízszatókból két irányban, egyik jobbra a Nyil-utcán végig, a másik balra a Csillag utcán végig vezetne — a mai napon következőleg módosul:

Az Apafa erdő alatti vízműből vezetendő 0,95 cm-eres kaliberű főcső a Samsoni-ut jobboldalán és Hadadi országuton keresztül, az ujonnan épített huszárkaszarnyához, innen egyenesen a Nagy Csapó-utcán végig a főpiacra vezet, ennek 1-ső vízszatója a korcsma irányában a Nyil-utcán végig 2-od rendű

cső vezet a Nagy Péterfia-utcaig jobbra, — balra a Csillag-utca elején tervezett vízszató pedig a Csillag-utcán végig a Bocskai-terre, az odatervezet vízszató egyik csöve a Baross-utcán végig az Atilla-terre, másik pedig a Czegéd-utcán át a Méliusz-terre, hol a Kosuth-utczn mindkét oldali járdája mellett végig a Nagy piac, a másik cső pedig a Nap-utcán végig szinte az Atilla-terre vezet, ezen víznyomóval hydraussal effatott vízszató egyik főcsöve a Szt.-Anna utcára, holott miután a baloldali járda mellett a Reviczki-házról kezdve a gyalogjárda mellett egész a temető sarkáig a Debreczen-Nagyváradivilla mosvasut irányába nem csak kitüntetett, de ennek közigazgatási bejárása is megtörtént, ugyanazért a vízvezetési főcső a baloldalon vezet az egész utcán végig a Nagy piaci főcsőbe. Ezen Szt.-Annai csőből ágaznak be a Battyányi-, Varga-, Timár-, és Vigkedvő Mihály-utczai 2-od rendű csövek, míg az Atilla-téri vízszatóból a főcső tovább vezet a Teleki-utcán végig.

Vissza térek a Csapó-utczai főcsőre, mely a üzöltő laktanya melletti útcák szögletei tervezett vízszatóból a Rakóczi-utca végéig vezet az Ajtó-utczáig.

A Vár-utca sarkán tervezett vízszatóból a Csokonai-kert mellett az Egyházterre, hol a csőhalozatot bevezeti a Collegiumba és az emlékkeribe mint üdülő helyre tervezett szökőkútba, a Nagy Csapó-utczai főcsőbe vezet ki, a 2-od rendű cső a Gr. Dégenfeld-Terre és hol bevezeti a Tisza-palotába és városházába tervezettek, ezen főcső a Nagy-piac-utczán a «Korzó» mellett végig megyen a Deák Ferencz utczáig, hol a Törvényszéki-palota érintésével ki kőti a Teleki utczából jövő Erzsébet királyné-utczára, innen pedig végig a Sziv-utczáig, hol kivezet az Ispóaly téren lévő mezőre, hol az új városrész tervezetett.

Vissza érve a Nagy erdő alatti vízvezeték csőhalozatra.

Mint már mondtam, a Nyulas körüli vízműből vezető 0,95 cm. kali erű főcső a Nagyerdőn végig vezetvén, mindon egyes pavillonban 3-ad rendű csővön kiágazás vezetethető — a főcső a Tanító árvabazak érintésével az 1-ső számú vízszatót találja, innen N.-Péterfia-utca baloldalán körül s azt az e téren keresztül a Nagy piacon a járda mellett az Erzsébet-uton a sarkig, a 2-ik sz.

szilárd léptekkel hagyta el atyja szobáját, ki (az atyja) hosszán és merőn nézett utána.

— Tegnap még tüzzel-va-sal dolgozott ellenem és ma, gondolom: nagyon szívesen adta beleegyező szavát. Ilyenek a mai gyermekek!

*

A délvidék égő napja letűnt a távol hegyek mögé s sugarainak lankasztó melegét hős esti szellő oszlatta el. A sötétkék égen halványan tündökölt a hold és kéjelegve tükrözé magát az erdei tó síma férgő felületén. A newgardeni tó oly elhagyatott volt ma, oly kísérteties csönd uralkodott fölötté és a partjain emelkedő ós cyprusok alatt, mint a mesebeli elátkozott tündértó kihalt vidékén.

A tóparton tenyésző sűrű bozót arra látszott mutatni, hogy a newgardeniek nem igen rajongnak természeti szépségeikért és valóban ritkán léphetett e helyre emberi láb.

Az illatos szellő végig suhant az ezüstös víztükrön, átjárta a partii bokrokat, csökolgatta a cyprusok hajlengó tetőit és tovaszállott, magával hordva a magányos tópart költői varázsának emlékeit.

A mély csendet egyszerre emberi hangok zaja szakította meg. Megzörrent a bozót és a hold sugaraitól előntve jelent meg két alak: egy férfi és egy nő.

A férfi erőteljes magas alak s szemei sötétek és villogók, napbarnította szép arcát színfekete dús hajzat övezi. A nő senki más, mint Miss Jenny Wythenstone.

— Valóban — szólt vidáman Jenny — ha nem tudnám, hogy az vagy, aki vagy, azt kellene hinnem, hogy bűvész előtt állok;

hogyan találhattad el, hogy eljövök, hiszen tudodra adtam, hogy mai találkánkat be nem tarthatom.

— Tudod édesem — válaszolt meleg hangon az ifju, ha két rokonszenvező csiga közül az egyiket San-Franciskóban és a másikat New-Yorkban bocsátanak szabadon, mindkettő ugyanazon irányban fog — továbbmozogni.

— Ah, hasonlataid nagyon szeretetreméltóak; de nem kívánom, hogy úgy szeress, mint a csiga; mert hogyha eszedbe jutna most e tóba ugítani, engem is oda üdözne a csiga rokonszev.

Miss Jenny hangosan nevetett és önkénytelen félelemmel simult a szeretett férfiükeblére, ki szenvedélyesen szorította őt magához és csókokkal árasztta szép szeméit, hamvas arcát és forró ajkait. Miss Jenny gyorsan kibontakozott öleléséből.

— Róbert —

— Bocsáss meg, angyalom, megint megfeledkeztem magamról, hanem tudod, atkozott szép vagy és ez egyedüli rossz tulajdonod, a mely tönkretesz még engem; nem vagyok elég erős, hogy ellenállhassak bajaidnak!

— Kérlek Róbert — suttogá Jenny, né légy oly gyermekes én is nagyon szerelmes kópé vagyok és látod, mégis erős maradok!

Róbert ábrándozásba merülve mondá: — Ah, mert te nem is vagy földi lény; gyakran úgy tűnik nekem közeledben, mintha álmodnám, mintha egy gyönyörteljes, bűvös varázs tartana fogva, mely az órjóngásig ragad el és néha bánt a szomorú gondolat, hogy a varázs eloszlik és felebredek szép álmomból...

Jeuny vidáman szakította felbe és mondá:

— Mily böhö vagy, de most beszéljünk okosabb dolgokról. Mint pl.: Volt egyszer egy ember, aki — a kinek...

— Hagyd el kedvesem, nem tudsz te mesélni. Volt egyszer egy gyönyörű szép kis leány — vagy mit mondok: csunya volt a leány nagyon; ara yos szőke haja, kék szeme, rózsás arca és pici-piros ajkai voltak. És az ember, a kiről mesélni akartál, azt gondolta, hogy ezeket a csunya ajkakat megcsókolja...

— És a leány nem akarta engedni?

— Mert a leány szerfölött gonosz volt, igen, bárhogy csóvalod is fejezskédet. De a férfi még gonoszabb volt és hirtelen megcsókolta.

E szavaknál Róbert villámsebeseen lehajolt Miss Jenny arca fölé és üde ajkairól egy édes csókot rabolt.

Aztán mindkettő kacagott; oly jól tudtak elmulatni hóbortjaikon.

— Uram, monda hamiskásan mosolyogva Jenny, kikérek magamnak ilyen meséket; a vége sehogys sem akar nekem tetszeni!

— Elég ha nekem tetszik! — nevetett Róbert.

Ilyen beszélgetések alatt gyorsan repült az idő. A szerelmesek lassakint kiérték az erdőből és a hold már jó magasán állott, mikor beérték a városba, hol jó éjszakát kívánva egymásnak, elváltak.

A város utcai fölé csönd borult, a gázlámpások utolsót pislogtak és megkezdte csendes uralmat az éj.

(Vége köv.)

vizontó a honvédkaszárnyán, Honvéd-uton, Bethlen-utcán végig a Nagy Hatvan-utcaig, a 3-ik vizontó a nagy templom előtt a Nagy Hatvan utca sarkán, honnét ezen uton végig vezet.

4-ik sz. vizontó a Bika szálló sarkán a József főherceg utcán végig vezető csőre.

5-ik sz. vizontó a Simonffy-ut sarkáról vezető cső.

6-ik Széchényi-utca sarkáról ezen utcán végig.

7-ik sz. vizontó Arany János-utca sarkáról ezen utcán végig.

8-ik sz. vizontó Barua-utca sarkán ezen ezen utca végéig.

Minden elszámolt 2-od rendű vízvezető csőnek becsatolása a legelső pontnál említett 1-ső számú főcsőbe, vagyis a Szikszay-fürdő sarkán a Ferencz József utca végén lévő nagy vizontóba, mely a negy feljebb említett Árpád-teren a Sziv-utczára jövő cső vizét is felveszi, a Ferencz József-utcán végig a mentelep irányában, hol a Vén kertek sarkán lévő csőbe. Innen párhuzamosan a helyi vasutal a Honvéd-kórház, Stern-féle meszelő gyár és Goldblatt-féle gőzmalom sarkán, innén Mester-utca és vendég-utca sarkán tervezett víznyomóval ellátott vízfogó- és osztóból a vendég-utczát, a Hatvan-utczai cső becsatolása a Külső Vásártér, Tiszahárom város és Erzsébet-utczán át a Sziv-utczán keresztül az elébb említett Ispóty-templom alatti térre, illetve ezen keresztül a vasúti 1. számú hidon átvezetendő főcsővön át, kivezet a levelezésül szolgáló esőaknákhoz, részint pedig a teglár-gyár felé vezető nyílt árokba.

Hogy ezen tervezet a tek. városi küldöttség helyszíni szemléje után többrendbeli módosításokon fog keresztül menni, az bizonyos, de annyi haszna már is meg van, hogy a szemle megejtését megkönnyíti.

Egyébirant ha nem is ez irányzathoz de a vízfogók és víztartók mikénti berendezéséhez a hálózat elkészítésével megbízandó vállalati főmérnöknek annak idején önálló rendelkezési joga van, természetesen a városi főmérnök ur egyetértése mellett.

Végül financiós az eset, ha a város házilag készítené.

A rennesi tárgyalás.

— Saját tudósítónktól. —

Rennes, aug. 28.

A tárgyalóterem egészen megtelt, de a hallgatóság egészen nyugodt. Az eddig kihallgatott tanúk közül kevesen vannak jelen, de köztük vannak Mercier és Gonse tábornokok, Bertillon és Picquart.

Javél irásszakértő folytatja tegnapi felbeszakadt vallomását.

— Kijelentem, folytatja a tanu, hogy Bertillon gabaritja sokkal jobban illik Walsin irására, sem mint Dreyfuséra. De Bertillon előadása teljességgel képtelen s ezt az ítéletmet a nélkül mondom ki, hogy a legcélszerűbb animozitással volnék eltelve Bertillon ellen.

A tanu azután rátér a traticule-alap-törvényre s azt mondja, hogy ahány technikai argumentumot tud az egészséges emberi ész fölhozni, ugyanannyi egyesül arra, hogy ezt a hóbortos rendszert halomra döntse. A rendszer örületességének fölismérésére már az is elégséges, hogy a Bertillon által alkalmazott mérték elejétől végig hamis.

En szerintem egészen kétségtelen, hogy nem Dreyfus írta a borderót. A mi a kuitsch szót illeti, ennek a szónak értelmét senki sem tudja kitalálni, de nagy szerepet játszik Bertillon szerepében, éppen úgy, mint a gabarit és a tangentiv raticule.

Itt bemutatok a katonai bíróságnak egy irást, a mely feltűnően hasonlít a borderó irásához, de ki merné ebből azt következtetni, hogy ezt az irást a borderó irásáról utánozták? Bertillon ur okvetlen megírná és a rendszerének segítségével minden kétséget

kizáró módon kijelentené, hogy az itt bemutatott irás és a borderó irása egy és ugyanaz. De Bertillon urnak nem volna igazza, mert ez az irás, amelyet most bemutatok és amely annyira hasonlít a borderó irásához, magának Bertillon urnak rendes folyó irása. (Óriási derűtség.)

Bertillon (egészen kikelve magából): Szót kérek!

Az elnök: A szakértő urnak akar ön válaszolni?

Bertillon: Igen.

Az elnök (házasosan): Tudja-e, hogy még tíz szakértőt kell kihallgatnunk?

Bertillon: Tudom.

Az elnök (naragosan): H: önök folytonosan egymásnak akarnak válaszolni, akkor sohasem lesz vége a tárgyalásnak.

Bertillon leül, de a következő pillanatban újra fölgrrik és személyes megjegyzésben kér szót.

Az elnök (rosszkedvűen): Ha minden áron meg kell lenni, hát beszéljen.

Bertillon elkezd beszélni, de már a legelső szavaknál felbeszakítja az elnök s így szól hozzá:

— Ugyan hagyja, kerem, hisz ön már megint belebonyolódik a rendszerébe. (Zajos derűtség.)

Bertillon leül.

A következő tanu Teissoniére irás szakértő.

Teissoniére azt igyekszik bebizonyítani, hogy a borderó és Dreyfus irása hasonlatos. Ennek bizonyítására több argumentumot hoz föl, a többi közt azt is, hogy a sorok kikezdése a borderóban és Dreyfus leveleiben teljesen ugyanaz.

Dreyfus: Leveleim irásánál megvan az a szokasom, hogy valahányszor új eszmém támad, mindig új sort kezdek. (Zajos derűtség.)

Teissoniére azokról a támadásokról kezd beszélni, a melyeknek szakértői jelentése miatt ki volt téve.

Az elnök: Az ön megtámadtatása nem érdekelhet bennünket és megvonom öntől a szót.

Azután az ülést felbeszakítják.

Az ülés megnyitása után behívják Charavay irásszakértőt. Ez a tanu az 1894-iki tárgyaláson azt a véleményét fejezte ki, hogy meglehetősen, hogy a borderó irása Dreyfus irása, de az sem lehetetlen, hogy a borderó szerzője másvalaki volt, a ki Dreyfus irását utánozta. Charavay ma kijelenti, hogy ettől a véleményétől eláll s határozottan állítja, hogy Walsin-Esterházy a borderó szerzője.

Bécs aug. 28, Schneider ezredes párisi osztrák-magyar katonai attasé tegnap ismét hosszabb ideig tanácskozott a közös hadügy-ministeriumban s a vezérkar főnökével. — Határozottan jelentik, hogy a király Schneider ezredest Bécsből való elutazása előtt fogadni fogja.

H I R E K.

* **Kerületi orvos szabadságon.** Dr. Varga Emil kerületi orvos szeptember 6—18-ig szabadságot kapott. Szabadságideje alatt dr. K. Szalay Béla helyettesíti.

* **Dégenfeld — kegyelmes ur.** Megirtuk volt azt a biztos forrásból szerzett hírt, hogy Dégenfeld főispán, mint a Tiszák mindegyik híve, rövid időn menesztetni fog s vigasztalásul a belső titkos tanácsosi címet nyeri. Ez a felmentés már befejezett dolog s csak a hivatalos formája hiányzik. A kegyelmes címéről pedig jó előre gondoskodott a debreczeni kertészeti kiállítás rendezőse, mely ölnyi plakátjain Dégenfeldet a kiállítási védnökét nagy méltóságu urnak titulálja. . . . Ma, egy kicsit még korai a dolog, legfeljebb a legkegyelmesebb felmentés után lesz belőle valami. Vagy talán a czimelölegezéssel azt akarja mutatni a kiállítás rendezőse hogy szeretné ha a főispán ur tulesett volna már az elküldésén? . . .

* **A városi rendőrök és hajduk egyenruházata.** A tegnapi tanács ülésen foglalkoztak a városi rendőrök hajduk és kocsisok egyenruházatával is. Kondor Kálmán számvevő bejelentette, hogy a Tóth Ferencz szabó czéggel újabban 3 évre kötött szerződés ez év Decz. 31-en lejár. Ennek folytán a tanács kimondotta, hogy az egyenruházati felszerelés szükségleteket ezentul nyilvános versenytárgyalás útján szerzi be és e végből a szükségletnek és az árlejtési hirdetmény szövegének megálapítása végett Komlósi Arthur főjegyzőt, Boczko Sámuel főkapitányt Király Gyula tanácsnokot, Ábrahám László főügyészt és Szabó József főszámvevőt küldötte ki.

* **A tanév kezdete.** A kollegium környéke népesedik, ismerős arcok közöttik egymást. A vakációból visszatért tanárok és diákok ezek, kik ujult erővel fognak a munkához. A beiratások az elemi iskolákban és a gymnasiumban már folynak. Elsején kezdődnek el az akadémián. Szeptember 8-ka körül pedig ismét megkezdődnek az előadások.

* **Városi közigazgatási bizottsági ülés** tartott tegnap d. u. 3 órakor gróf Dégenfeld József főispán elnöklete alatt, melynek egyetlen tárgyát a bizottság 1899. első félevi működéséről szóló jelentés képezte. A miniszterelnökhöz intézendő jelentés általános részét a főjegyző, a közegészségügyről dr. Sárvary Gyula városi tisztiorvos, a közgazdaság köréből Király Gyula tanácsnok, a pénzügyigazgatóságtól Szunyogh S. kir. tan. p. ü. igazgató, a kereskedelemügyet Latinovics Mihály kir. főmérnök, a tanügyet Csánky Viktor. kir. tanfelügyelő, a jogszolgáltatást dr. Simonffy Béla kir. ügyész s végre a katonai ügyet Olah Károly tanácsnok munkálatai alapján állították össze és lényegtelen módosítással elfogadta a közigazgatási bizottság is a javaslatokat.

* **A vásártér kikövezése.** A tanács régebben elhatározta, hogy a város nyugoti szelén a Hatvan-utczától Mikló-utcaig terjedő vásártér fokozatosan kiburkolatja. Ez evre 5000 frt elő is van irányozva. Aczél Geza a kövezésre vonatkozólag tervet dolgozott ki, mely szerint a honvéd huszár lovassági lak-tanya előtt már meglevő kocsit burkolata egyenes vonalba a Hatvan-utcaig meghosszabbítatnék s ezen ut kétoldalán rendezeték be az áruterek. Az áruterek szekerek részére lévén berendezendők, az egyes részek 40—43 m. szélesre tervezetnek. Ezen egyes terek közti ut 5-7 m. szélesre véretek. A főmérnök tervezetét beterjesztette a tanácshoz s kéri annak sürgős tárgyalását.

* **A szováti tolvajok.** A debreczeni kir. tvszék büntető tanácsa 5 szováti férfit és egy nőt ítél el lopas és orgazdaság miatt. A vádlottak közül 3 lopas, 3 pedig orgazdaság miatt lett vád alá helyezve. Papp Antal, Nagy Károly és ifj. Fazekas Ambrus Leitner Adolf szováti kereskedőtől egy hét lefolyása alatt nehány zsák repcét, tengert és búkkönyt szállítottak el s azt valami ismeretlen debreczeni kereskedőnek eladták. — Az utolsó lopásnál azonban rajta vesztettek, Leitner elcsipette őket s kivülök özv. Papp Mihálynét, id. Fazekas Ambrust és K. Szabó Józsefet jelentette fel orgazdaság miatt. A debreczeni kir. tvszék büntető tanácsa tegnap ítélte ez ügyben. A törvényszék elnöke Oláh Imre kir. tvszéki bíró volt — a vadhatóságot dr. Nagy László kir. alügyész képviselte. A tárgyalás befejezése után a tvszék Papp Antalt 7 havi, Nagy Károlyt 6 havi börtönre,

ifj. és id. Fazekas Ambrust 14—14 napi fogházra, özv. Papp Mihálynét 3 heti, K. Szabó Józsefet 3 napi fogházra ítélte. Ugy a vádlottak, mint a kir. ügyész felebbeztek.

*** Névtelen feljelentés.** A harmadik kerületi rkapitánysághoz egy levelet hozott a mai posta. Írója névtelen akar maradni s egy jómódu polgár" álnév alá rejtőzik. A nagy, otromba vonásokkal teleirt levélben furcsa dolgok vannak. Arról van szó, hogy a Kosuth-utcai temető mellett levő olajútó telepen veszett kutya garázdálkodott, mely egy leányt is megmárt. A telepen minden háznál kutya van s ezeket is összemarta a veszett eb. A feljelentés szerint az ott lakó hajduk 5—6 kutyát tartanak, anélkül hogy adót fizetnének értük s ezek a kutyák szabadon csatangolhatnak, bármerre. Ezek ellen az állítólagos rendtelenségek ellen, melyek valóság esetén óriási veszedelemmel fenyegetik az egész várost, kér sürgős intézkedést a névtelen feljelentő. Tóth Sándor, a harmadik kerületi rendőrség b. vezetője, s ü r g ó s e n intézkedett az ügyben, a melynek s z i g o r u megvizsgálásával S z ó k e biztost bízta meg, kinek kötelessége 24 óra alatt terjedelmes és kimerítő jelentést tenni a megejtett vizsgálatról. Megjegyzendő, hogy az olajútó telepen szükségelt intézkedésekre nézve a tanács már hozott határozatot, de ez csaknem k é t é v e vár a végrehajtásra, a mi eléggé jellemző a mi épületes viszonyainkra.

*** Schäferné végrendelete.** Az elhunyt Schäfer Ferdinándné 1896. év febr. 20-áról kelt külön végrendelete a következő főbb pontokat tartalmazza. Végrendeletében kijelenti, hogy a férjével együtt tett közös végrendeletében foglalt intézkedéseket mindenben fenntartja. Végrendeletét két hiteles másolatban elkészítette, melynek egyik példányát magánál tartotta, a másikat pedig rokonának, özv. Mencze Henriknének adta át, a kit megbízott, hogy lakásának és szekrényének a kulcsait a hivatos leltározó őrizzze meg. A temetésre vonatkozó teendőket intézését Menczelnére bízta. A debreczeni 2917. számú telekkönyvben foglalt szántóföldet az alapítványi árvaháznak hagyta. A hegyközszenimrei birtokát szintén az alapítványnak hagyományozta, de abból előbb a következő hagyományok fizetendői ki. Mencze Henriknének 3000 frt. Dr. Legányi Gyulanak 2000 frt. Értékpapírjait Menczelné és ennek gyermekei, dr. Legányi Gyulané és Maurerék kapják. Minden készpénz és természetben talált vagyon az árvanevelő intézeté. Végrendeleti végrehajtóul dr. Lötkovits Márton ügyvédet és Sesztina Jenőt kérte fel.

*** Tévesztett élet vége.** Debreczenben minden ember ismerte O r o s z Péter bérkocsist. A sok szeszest italtól lila színűvé vált arca kiritt a bérkocsi állomásról. Kellemetlen, kötekegő ember volt, aki egész életében csak bajt és veszedelmet hozott családjára. A mit keresett, azt megitta. Feleségét, apósát és anyósát ütötte, verte, szóval a családi békét tökéletesen feldúlta. Félt is tőle mindenki, felesége józan állapotban is csak úgy néha-néha merse megszólítani. Ez a garázdas minden ízében rossz ember ma reggel meghalt. Halála gyanusnak tűnt fel, így hulláját dr. Balkányi kerületi orvos megvizsgálta. — A törvényszéki boncolást látta szükségesnek így csak ma délután tudják meg, mi volt halálának oka. Nehány nappal halála előtt összevesztett egész családjával. Akkor apósa B o j t i Károly egy bottal végig vágott a fején, ez azonban nem okozhatta halálát, mert ezután még három napig dorbézolt. Valószínűleg a palinka gyuladt meg gyomrá-

ban s ez ölte meg. A vizsgálatot a rendőrség befejezte, az iratot az ügyészhez tette át, hol a további intézkedéseket fogják megtenni.

*** A megijedt tolvaj.** Kramer Emilné, kinek a nyugoti soron van egy kis korcsmája, tegnap kellemetlen meglepetésben részesült. A mint a napi munka után bezárta az üzletet és pihenni tört, úgy felalomban gyanus zörgetést hallott szobájában. Hirtelen gyufát gyújtott — s megrémülve látta, hogy egy torzonborz szakálu alak ugyancsak feszegeti egyik szekrényét. Sikoltozni kezdett, segélyért kiabált. A tolvaj a kiáltásra megugrott. Kramerne utána szaladt, de az ismeretlen már akkor eltűnt az éji homályban. Mikor Kramerne visszajött, akkor látta, hogy a konyhában egy csomag van. Felbontotta, néhány ruhadarabot és 1 forint 29 krajczárt talált benne. A lopási kísérletről ma reggel jelentést tett a II. kerületi kapitányságnál, ahol már akkor egy D e n g i Péter nevű cseléd panaszkodta, hogy tegnap bejött Debreczenbe s itt egy korcsmában ruhait és 1 frt 29 kr készpénzét ellopták. A lopott tárgy az volt, melyet Kramerne talált. Igazolás után Dengi visszakapta holmiját, a tolvajt pedig K r á m e r n é feljelentésére körozik.

*** Kedvese van.** Egy szép barna cselédleány jelentkezett ma a második kerületi rendőrségnél.

— Tegnap éjszaka odahagytam a szolgálatot.

— Mi okod volt rá? — kérdi a rendőrtisztviselő.

— A gazdám nem hagyott békét. Mindig a nyomomban volt. Az asszonynak nem akartam szólni, mert gyermekük is van...

Előadás azután, hoy a gazdája, egy utazó, már rég üldözi szerelmi ajánlataival s tovább mem ludott túrni.

A rendőrfogalmazó szemében már a lánynak s azután megkérdi.

— Hát azután mindig ilyen becsületes vagy-e? ...

A leány rémitően zavarba jön, de a fogalmazó nagyon szigoruan ismételi a kérdést.

— Hát én nem mondom kérem szépen. De nekem kedvesem van s aztán én mindig egyik kedvesemhez hü szoktam maradni.

*** Örökös kerestetik.** Nehai M a n ó Lajosné végrendeletében 40 frt 54 kr hagyományozott ifju M a n ó Lajosnak. Ifju Manó azonban ezidőszent ismeretlen helyen tartózkodik. Egy évig keresni fogják körözés útján. Ha nem jelentkezik — a 40 frt 54 kr. az állampénztár tulajdonába megy át.

*** Nagy ékszerlopás.** A debreczeni rendőrséget táviratban értesítette az eperjesi r. főkapitány, hogy ott egy 50—60 év körüli, szürke rukába öltözött férfi egyik ékszerész-től több ezer forint értékű ékszert lopott el. Az ismeretlen tolvajt országosan körozik.

*** Vakmerő betörő.** Határtalan vakmerőséggel elkövetett betörés ügyében folytatja a vizsgálatot a debreczeni rendőrség P o n g o r Istvánné, csokonai utcza lakos kárára történt betörés tegnap estefele. A padlásra ment fel a tettes s a deszkákat felbontva jutott be egy szobába, honnan ékszereket s ötven forint készpénzt lopott el. Mikor a padlásról lefele jött, észrevette a Pongorné leánycselédje s rea kiáltott.

— Ki jár ott? ...
— Egy huszár, hangzott a válasz s a másik pillanatban a létráról leugorva elszaladt a tettes, ki egyáltalában nem volt huszár, hanem egy zülött csavargó külsejű egyén.

*** Szerencsétlenül járt kerékpáros.** Gerstner Kalman kereskedő tegnap delután kerékpározás közben a Széchenyi-utczan kerékpárjáról leesett, Blaskovich Mihály kocsija ép arra haladt, de már nem volt ideje kitérni s a kocsit keresztül ment Gerstneren. Salyosabb természetű sérüléseket szenvedett.

*** Magyarra lett tábornok.** A közös hadsereg tisztjei, a kik évtizedeken át laktak Magyarországon, alig visznek el innen a gráci Pensionopolisba egy-két magyar szót. Ritka kivétel Konja S. tábornok, aki alig 6 éve van Magyarországon, nyelvében, érzésében magyarra lett. Magyar leányt vett nőül, elhagyta az osztrak állampolgárságot s letette a magyar honpolgári esküt. Most Ungváron állomásozik s innen küldte kereset Nagyvarad tanácsához, hogy vegyék föl őt s fiát a város polgárai közé. A tábornok kifelelta, hogy tiszta magyar városban akar letelepedni s ezért választja ep Nagyvaradot. A tanács persze azonnal teljesítette keresetét.

*** Elveszett** ma reggel a József kir. herczeg utczan egy Schweitzer Soma I. a. osztályu tanuló nevére kiállított reáliskolai bizonyítvány, keretik a becsületes megtaláló, hogy sziveskedjek a bizonyítványt szerkesztőségünkbe hozni annál is inkább, mivel azt u. y sem használhatja semmire.

*** Arany-émlékünnep.** Toldi írójának emlékezetét szép, lelkes ünneppel ülte meg tegnapelőtt Nagyszalonta városa. Fölvatták és átadták a nyilvánosságnak a híres Csonka-tornyot, a hajdu-korszak építkezésének ez érdekes emléket, melybe Arany Janos relikviáit helyezték el. Arany László özvegye adott férje hagyatékából 4000 frtot az emlék restaurálására, melyet a nagyszalontai Arany-Emlék-Egyesület megfelelő módon kiegészített. Az ünnepére a közoktatásügyi miniszter, az Akadémia, a fővárosi és vidéki irodalmi társaságok elküldték képviselőiket s Biharmegye székhelyéről, Nagyvaradról, külön vonat hozta a vendégeket az ünnepre, a kiket a lelkes magyar város lakossága igazi, szives vendégszeretettel fogadott.

A fényes ünnepség reggel 9 órakor kezdődött Nagyszalonta óriás főterén, melyet Arany emlékeztére Toldi-ternek neveztek el. A Csonka-torony tetejéről óriás nemzeti zászlót lengetett a szél, a házak is köröskörül mind nemzeti színű zászlókkal pompáztak. Élénk és örvendetes feltűnést keltett, hogy a közel Tulka községből tíz szekéren nagy csoport román jött be festői nemzeti viseletben, ragyogó asszonyok es leányok, a kik virágot hoztak a nagy magyar poéta ünnepére. Az ünnepélyen D e b r e c z e n t G é r e s s y Kálmán képviselte, K i s s Áron püspök betegen fekszik s kimentette elmoradását. Az ünnepet a szalontai daloskör a Himnusz elénekülésével nyitotta meg, a mire S z é l l Kálmán ev. ref. esperes, az Arany Emlék-Egyesület elnöke lépett az emelvényre és hatásos megnyitó beszédet mondott. R á d l Ödön, a Szigligeti-társaság elnöke, a Petőfi-társaság elnöke, a Petőfi-társaság tagja, nagyszabásu beszédet mondott Arany Janos poéziséről, Utána S z á s z Károly beszélt. L é v a y József alkalmi költeményét szavalta el. Utána G y u l a y Pál a Kisfaludy-társaság nevében üdvözli Nagy-Szalonta közönségét és köszönetet mond az emlékredező bizottságnak, mely az Arany-szobát a Csonka-toronyban megnyitja. A beszédeket a szalontai daloskör Himnusz és Szózata nyitotta meg és zárta be. Dalban 700 teriékű lakoma volt.

Az asztalfőn Tisza Kálmán ült. Beöthy főispán a királyra emelte poharát, mire Széll

epere a vendégeket és a főispánt éllette. Vitkovitzky plébános Tiszára mondott felköszöntőt. Tisza Kálmán Aranyt mint emberi méltatja, ki a világirodalom csilaga. Azokra emeli poharát, a kik Aranyt tartják példányképül.

Délután megtekintették az Arany-szobát a kiépített Csonka toronyban. A szobában a költő összes ereklyéi őriztetnek. Este a kolozsvári színház tagjai a Szigetvári vértanukat adták elő.

Az ünnep alkalmából a rendező bizottságot Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter táviratban üdvözölte. — A vendégek nagy érdeklődéssel nézték meg Nagyszalontán a Hidas-utczában özv. Darzassy Lajosné házában azt a szobát, amelyben Arany J. most a szabadságharc után egy évvel tovább rejtgettek. Kicsi, primitív berendezésű szobácska ez, melyben meg most is minden úgy van, ahogy Arany elhagyta, vas-zsalui is leeresztve mint egy álló esztendeig Arany rejtőzködése alatt.

*** Rulikovszky Kázmér emléke.** Szeptember és lelkes ünnepet rendezett tegnapelőtt Nagyváradi lelkes és hazafias polgársága. A magyar szabadságharc egyik szent emlékü vértanújának a lengyel származású hős Rulikovszky Kázmérnak adoztak. Rulikovszkyt Paskievics lövette agyon, mert ezredével a magyar hadsereghez akart csatlakozni. Görgeihez írott levele Paskievics kezéhez került, ki 1849 aug. 28-án föbelövette a hőselektű katonát. A vértanú sírja 1896-ig jeletlen volt, ekkor emelt Nagyváradi városa szép emléket fölé.

Az idén tavasszal határozta el Nagyváradi közönsége, hogy a szeptember az ötvenéves forduló alkalmából emlékünnepet rendez az emléket gondozásába veszi. Az ünnepet vasárnap délután tartották meg nagy közönség előtt. Az ünnepők a Szent László-téren gyülekeztek össze zászló alatt; ott volt a függetlenség párt Szokoly Tamás előnk vezetésével, a 48-as honvédek egyesülete Szücs István vezetésével, a számos egyesület. A sokaság hazafias dalok éneklésével vonult ki a temetőbe, a hol a ref. egyház dalosköre elénekelt a himnuszot. Majd Sulyok István ref. lelkész mondott emlékbeszédet a vértanúról, mire a lengyel himnusz énekelék el. Azután Papp János hírlapíró elszavalta Sas Edenek, a Nagyváradi szerkesztőjének ünnepi költeményét, melynek utolsó strófája a következő:

S most itt pihepsz... S hol siremléked ormán
Büszkén lebbenti szárnyát a turul,
Zarándokolva eljön az utókor
S neveddel ajkán, buzgón leborul
S rajongva száll föl tehozzád a telkünk,
Ki ott vagy immár a felhők felett...
Az égbe látunk... Ott a tizenhárom...
És testvérkezet nyujtanak neked!

Erre Bulyovszky József polgármester Nagyváradi város nevében megköszönte a siremléket és átvette a város gondozásába. A hazafias közönség végül a Szózat hangjai között oszlott szét. Később az iparos ifjak egyesülete is kivonult a sírhoz, a hol Abella Mihály szavalta el Marton Manó ünnepi versét.

*** A Corso Kávéházban** a hírneves budapesti nemzetközi elite női zenekara holnapeste megkezdte több napra terjedő zenehangversenyét. Gömöri kávésnak, a ki nem sajnált fáradságot nagy adozatok árán sikerült ezen igen kedvelt női zenekart 4 napra megnyerni. Ezáltal a holt szezonban közönségünknek valóban kellemes szórakozást szerez és megérdemli a párfogást faradhatatlan buzgalma által is. Ajánljuk olvasónk figyelmebe.

*** Új magyar gyár.** Minden tekintetben gyarapodása a magyar gyárparnak az az új sodrony-szövet-, fonat- és kerítés-gyár, amely az utóbbi felesztendő alatt a főváros egyik látványossága lett. Az Üllői-ut 48-dik szám

alatt lévő telep tulajdonosa és vezetője, Haidékker Sandor, a ki szakmájában rég nevet szerzett már magának. Azok, a kik megtekintették mintagyűjteményét és a tanították adandó alkalmakra készített költségvetést és ezután szükségleteiket az új gyárból szerezték be, valamegyen nagy meglepedéssel mondták, hogy ezuttal nemcsak a hazai ipar iránt tartozó kötelezett-éjüknek tettek eleget, hanem egyszersmind a legüdvösebben képviselték a saját érdekeiket is, jutányos áron kitűnő gyártmányoknak jutottak a birtokába.

KÖZGAZDASÁG.

Valami a homoki borokról.

Köz tudomásu az az óriási pusztítás, melyet a filoxera az ország egyik legjövedelmezőbb termelési ágában a szőlőben tett. Nemcsak egyes községek, hanem egész vármegvék lakossága jutott a tönk szelére, tehetetlenül állván a hatalmas ellenséggel szemben jó hosszú ideig, jelesül mindaddig, míg tudományos és gyakorlati irányú kísérletek be nem igazolták azt, hogy a homok talaj ép oly alkalmas a szőlő kultiválására, mint a hegyvidéki költöttebb talaja.

Mióta az ide vonatkozó kísérletek eredményét napfényre jutottak szőlőművelésünk állapota ismét kedvezőbb képet nyer, folytonosan szaporodvan azon területek kiterjedése, mely területeken a szőlőművelésre eddig nem gondolták se lehetett volna, ma már úgy állnak, hogy egy pár év múlva ismét a legnagyobb vigág mellett fogjuk a szüretelő kadaka megtölteni.

Területünk van már elég; bormennyiségünket szaporíthatjuk a művelés és trágyázás kereszttüvelével, mely utóbbi tekintetben különösen a műtrágyák alkalmazásának juttathatuk nagy szerepet; most meg csak arra kell törekednünk, hogy borain minőségét javítsuk. Ezt illetőleg első feladatul jó fájnak a kiválasztás.

Ilyenekül kiemelt a fehér borsfajok közül a furmint, mely egyike a legkiválóbb minőségű pecsenyeboroknak, az olasz és rajnai rizling, a meze-fehér, a bakar és a zöld sylváni; a vörös bor fajok közül a Merlot, Burgundi és Kadarka.

Boraink minőségére nézve egy további határozó körümeny a szüretelés mikéanti keresztülvitele. Szüreteljünk akkor, ha a szőlő teljesen megérett s ha az időjárás teljesen száraz. Eős időjárás kori szüretelésnél a szőlőszem telve van penészgombával, a mely azután a must penészedését idézi elő, különösen akkor, ha annak hőmérséklete magas. Az erjesztést lehetőleg fűtött helyiségben kell eszközölni: ennek első stádiuma mintegy 8 napot vesz igénybe. Ekkor azután a bort a seprőtől le kell fejtetni úgy, hogy az a levegővel minél többet érintkezzen a szén-savtartáson csökkenése s az oxigén eredményesebb működése céljából.

Lefejtés után ismét a fűtött erjesztőhelyiségben marad a bor, a minél tökéletesebb kiterjedés miatt. December első napjaiban hajtjuk végre a második fejtést ép úgy mint az elsőt s ezután a bort pinczébe tesszük. A pincze se tulszár, se tulindeves ne legyen s állandó hőmérséklettel bírjon.

A lefejtést első évben még 2-3-szor ismételjük.

Miképen trágyázzuk a réteket.

A rétekek még mai napság is gyakran alárendelt jelentőséget tulajdonítanak: a valóságban azonban minden gazdaságra nézve megbecsülhetetlen értéket képviselnek, mert a jó szénat semmiféle más takarmány nem képes tökéletesen pótolni. Ha azonban jó szénat akarunk begyűjteni, rejtjeinket megfelelő ápolásban is kell részesíteni s ez a tavasszal eszközözendő munka alapos megboronálásán kívül okszerű trágyázásból is áll. Hogy miként történjen a trágyázás esmiud az egyes trágyafélék hatása a réteken, erről a következők nyujtanak némi tájékozást.

1. A rétek trágyázására a legalkalma-

sabb évszak az ősz és a tél, kivéve, ha ezek ekkor nagyon fellágyulnak, időnként víz alatt állanak vagy pedig olyan fekvésűek, hogy a hóolvadás alkalmával a trágya lemosatnak. Csak az ősszel vagy a tél folyamán kihordott trágya oldódik fel tavasszal annyira, hogy a tenyészet kezdetén a növényzet javára valjék. A tavasszal kihordott trágya sokkal később képes hatást kifejteni s száraz időjárás alkalmával nem is juthat érvényre.

2. Mielőtt a trágyát kiszórjuk, célszerű a talajtóles nehez boronával vagy rötgrubberrel alaposan megmunkálni. Ha a réteket réteget alaposan meglazítjuk, ezáltal megkönnyítjük a légköri csapadékok bejuthatását, miáltal a trágya jobban oldódik és ezáltal kiadóban fejtheti ki hatását.

3. Tavasszal a könnyű és szivacsos szerkezetű talajú réteket ha már eléggé megszikkadtak, nehéz hengerrel hengereljük meg, hogy a tél folyamán felfagyott talaj összenyomassék.

4. A rétek trágyázásánál főképen a következő trágyafélék jönnek tekintetbe: a. Kompost. Megfelelő kompost készítése nélkül a reátrágyázás általában nem sokat ér. A kompost nemcsak trágyahatást fejt ki, hanem miután a fűfélék gyökereit befedi és a feltalajt lazítja a fűréteget védi és nemesíti. A kompost értéke legoagyobbresz: a től függ, vajjon elkészítésénél kisebb vagy nagyobb mennyiségben használtattak-e olyan anyagok, a melyek trágyahatást képesek kifejteni. b. Föld és homok. Jó minőségű talaj legalább 2 cm, vastag rétegben a rétre szórva, hasonló hatást képes kifejteni, mint a kompost.

A homokot előnyvel alkalmazhatjuk lap-talajú, nedves réteken. c. Trágya-lé. A trágyalé legjobban értékesíthető a kompost készítésénél.

Ha magában akarjuk felhasználni, akkor azt fogjuk tapasztalni, hogy különösen az esetben lesz hatása kiadós, ha akkor visszük ki a rétre, míg a hó is künn fekszik, vagy pedig ha a tenyészet kezdetén alkalmazzuk. Ez utóbbi esetben nedves időben ne használjuk mert az igavonó állatok és a kerekék igen mélyen belevágnak a termőrétegre és azt alaposan megrongálhatják. Igen fontos továbbá, hogy a trágyalé lehetőleg egyenletesen osztsáék el épen azért nem szabad sajnálni a költséget és egy jó trágyalé elosztót kell beszerezni.

Ha kizárólag trágya levét használunk fel trágyázásra igen buján fog a fű növekedni, ha azonban mellékesen nem adunk foszforsavat és káliumot, a termelt fű nem alkalmas arra, hogy az állatokat teljesen kielégítően táplálja. d. Hamu. A fa — szappan-őz — és jobb minőségű tőzeg hamu a leghatásosabb reátrágyák közé tartoznak: a hamu mellesleg a mohát és sásileket is irtja. A hamu igen hathatósan elősegíti a vadhere növekedését fejlődését és a hamutrágyázás után nagyszámban mutatkozik ott a hol annakelőtte satnya fejlődése következtében észrerehető nem volt. A hamut legcélszerűbb korá tavasszal — lehetőleg szálcsendes időben és nedves levegő mellett kiszórni — mint ősszel vagy a tél folyamán. A hektáronként elszórandó hamu mennyisége függ annak káli és foszforsav tartalmától, miért is célszerű a hamut valamely vegykísérleti állomáson megvizsgáltatni. e. Mész. Igen jó hatásu hidegebb természetű és savanyu talajokon.

A mész a nagyon savanyu talajokat sátsalanítja és a herefélék fejlődését előmozdítja. A kompost készítésénél a mész nélkülözhetetlen, mert a nyers anyagokat feltárja és elosztja és így gyorsan növényi tápanyagokká alakulnak át. f. Guano csontliszt és chilisalét. Igen jó hatásuak de annyira drágák, hogy a trágyázás költségei a réte trágyázásánál nem térülnek meg és az ezek által produkált széna is tulságosan sokba kerül. A kámit és foszfortrágyák főleg könnyebb talajon jó hatású fejtnek ki: legjobban a két utóbb említett trágyát együttesen alkalmazni, hektáronként 400-500 kgot.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

 KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére,

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír czégnyomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélboriték czégnyomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

 nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Árjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Evi jelentések

Dombornyomásu galvanizált remek

 reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos iven, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

 igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.